

เหตุผลประกอบร่างมาตราซึ่งกรรมาธิการ (ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ)

ขอสงวนความเห็นไว้ในชั้นคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เหตุผลประกอบร่างมาตราซึ่งกรรมาธิการ (ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ)

ขอสงวนความเห็นไว้ในชั้นคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

หน้า

๑.	ร่างมาตรา ๓	๑
๒.	ร่างมาตรา ๔	๕
๓.	ร่างมาตรา ๖	๗
๔.	ร่างมาตรา ๗	๙
๕.	ร่างมาตรา ๘	๑๒
๖.	ร่างมาตรา ๑๐	๑๓
๗.	ร่างมาตรา ๑๐/๑	๒๓
๘.	ร่างมาตรา ๑๑	๒๔
๙.	ร่างมาตรา ๑๒	๒๖
๑๐.	ร่างมาตรา ๑๓	๒๗
๑๑.	ร่างมาตรา ๑๓/๑	๒๘
๑๒.	ร่างมาตรา ๑๓/๒	๒๙
๑๓.	ร่างมาตรา ๑๓/๓	๒๙
๑๔.	ร่างมาตรา ๑๓/๔	๓๐
๑๕.	ร่างมาตรา ๑๓/๕	๓๐

๑๖.	ร่างมาตรา ๑๔.....	๓๐
๑๗.	ร่างมาตรา ๑๔/๑.....	๓๒
๑๘.	ร่างมาตรา ๑๕.....	๓๕
๑๙.	ร่างมาตรา ๑๖.....	๓๖
๒๐.	ร่างมาตรา ๑๗.....	๓๗
๒๑.	ร่างมาตรา ๑๘.....	๓๘
๒๒.	ชื่อหมวด ๒.....	๓๙
๒๓.	ชื่อส่วนที่ ๑.....	๓๙
๒๔.	ร่างมาตรา ๒๑.....	๓๙
๒๕.	ร่างมาตรา ๒๔.....	๔๐
๒๖.	ร่างมาตรา ๒๕.....	๔๑
๒๗.	ชื่อส่วนที่ ๒.....	๔๑
๒๘.	ร่างมาตรา ๒๖.....	๔๑
๒๙.	ร่างมาตรา ๒๗.....	๔๒
๓๐.	ร่างมาตรา ๒๘.....	๔๒
๓๑.	ร่างมาตรา ๒๙.....	๔๓
๓๒.	ร่างมาตรา ๓๐.....	๔๔
๓๓.	ร่างมาตรา ๓๑.....	๔๔
๓๔.	ร่างมาตรา ๓๒.....	๔๕
๓๕.	ร่างมาตรา ๓๓.....	๔๕

๓๖.	ร่างมาตรา ๓๔.....	๔๗
๓๗.	ร่างมาตรา ๓๕.....	๔๗
๓๘.	ร่างมาตรา ๓๘.....	๔๘
๓๙.	ร่างมาตรา ๔๐.....	๔๘
๔๐.	ร่างมาตรา ๔๒.....	๕๐
๔๑.	ร่างมาตรา ๔๓.....	๕๒
๔๒.	ร่างมาตรา ๔๔.....	๕๒
๔๓.	ร่างมาตรา ๔๕.....	๕๓
๔๔.	ร่างมาตรา ๔๖.....	๕๓
๔๕.	ร่างมาตรา ๔๗.....	๕๔
๔๖.	ร่างมาตรา ๔๘.....	๕๔
๔๗.	ร่างมาตรา ๔๙.....	๕๔
๔๘.	ร่างมาตรา ๕๑.....	๕๕
๔๙.	ร่างมาตรา ๕๒.....	๕๖
๕๐.	ร่างมาตรา ๕๔/๑.....	๕๗
๕๑.	ร่างมาตรา ๕๕.....	๕๗

สรุปผลการสงวนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญของสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๑. ร่างมาตรา ๓</p> <p>มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี</p> <p>“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี</p> <p>“คดีเรื่องพิจารณา” หมายความว่า เรื่องหรือประเด็นที่เสนอเป็นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย</p> <p>“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องและผู้ถูกร้อง</p> <p>“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีเรื่องพิจารณาต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย</p> <p>“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาในคดีเรื่องพิจารณา</p> <p>“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดีเรื่องพิจารณา</p>	<p>ขอสงวนคำนิยามให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p> <p>“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี</p> <p>“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี</p> <p>“คดี” หมายความว่า เรื่องที่เสนอเป็นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย</p> <p>“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องและผู้ถูกร้อง</p> <p>“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัย</p> <p>“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาในคดี</p> <p>“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดี</p>	<p>เห็นว่า คำว่า “คดี” เป็นคำสามัญที่มีใช้อยู่ทั่วไป ในองค์กรศาลซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา อรรถคดีเพื่อยุติข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาท โดยอำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจอธิปไตยประการหนึ่งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ ให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจทางศาล และรัฐธรรมนูญ ยังได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการ เช่นเดียวกับศาลอื่น โดยบัญญัติไว้ในหมวด ๑๐ ว่าด้วยศาล ส่วนที่ ๒ ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ว่าด้วยบททั่วไป มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๕๘ มาตรา ๒๐๐ และบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๐๐ วรรคสี่ ได้บัญญัติ ความเชื่อมโยงคำว่าคดีและศาลรัฐธรรมนูญไว้ อีกด้วย ส่วนคำว่า “คดี” ที่ปรากฏในระดับกฎหมายว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลยุติธรรม ได้แก่ ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง และศาลปกครอง ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่กรรมการ (ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ) ได้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ สภาผู้แทนราษฎร ในการพิจารณาทบทวน

ร่างที่คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การพิจารณา คดีหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับคดีเรื่องพิจารณา ซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็น โดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้อง และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และ <u>กฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ</u></p>	<p>“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การ พิจารณาคดีหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับคดี ซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็น โดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้อง และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย</p>	<p>แก่ผู้ใช้บังคับกฎหมาย ตลอดจนประชาชนผู้ถูก ใช้บังคับกฎหมาย จึงเห็นควรให้คงใช้คำว่า “คดี” ต่อไป</p> <p>เห็นว่า เนื่องจากอาจจะมีความหมายอื่นซึ่งตราขึ้นโดย รัฐสภา ให้องค์กรสามารถเสนอหรือยื่นคำร้องให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ เช่น กฎหมาย ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (๒) เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้ กฎหมายฉบับนี้มีความยืดหยุ่นโดยไม่ต้องกลับมาแก้ไข เพิ่มเติม อย่างไรก็ดี การกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยก็ไม่เกินกรอบที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ ทั้งนี้ การแก้ไขบทนิยามนี้ได้โยงกับ ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๒๑ ดังนั้น จึงต้องขอสงวน ให้คงตามร่างเดิมที่ศาลเสนอไว้ในร่างมาตรา ๖ และ ร่างมาตรา ๒๑ ด้วย</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>“การนั่งพิจารณาคดี” หมายความว่า การไต่สวนหรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาดของศาลหรือตุลาการ โดยจะออกนั่งบัลลังก์หรือไม่ก็ตาม</p>	<p>“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การไต่สวนหรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย</p>	<p>เห็นว่า การกำหนดนิยามคำนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้มาตั้งแต่ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๑ และได้พัฒนานิยามให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างคู่กรณีและศาลซึ่งเป็นไปตามหลักการกำหนดรูปแบบของการพิจารณาคดีให้เกิดความชัดเจน ซึ่งในข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ข้อ ๔ คำว่า “การพิจารณาคดี” หมายความว่า การไต่สวน หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย และคำว่า “การไต่สวน” หมายความว่า การตรวจพยานหลักฐาน การนั่งพิจารณาหรือการสืบพยาน ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญเกิดความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างการไต่สวนและการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย</p> <p>สำหรับคำนิยามตามร่างนี้ ยังคงให้เป็นไปตามหลักการที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้อยู่และคู่กรณีก็เข้าใจในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญว่า ประกอบด้วย การไต่สวนซึ่งหมายถึงการออกนั่งพิจารณา หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยซึ่งหมายถึงการพิจารณาของตุลาการโดยลำพัง อย่างไรก็ตาม การพิจารณาคดี</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>“ข้อพิพาท” หมายความว่า <u>ข้อขัดแย้ง ข้อโต้แย้ง หรือข้อเรียกร้องเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย และหมายความรวมถึงข้อขัดแย้งอันเป็นปฏิปักษ์ต่อการเมือง</u></p>		<p>ของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวย่อมต้องมืองค์คณะเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ และข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ข้อ ๒๖ กำหนดไว้ ซึ่งในการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญไม่ว่าจะออกนั่งพิจารณาหรือไม่ก็ต้องจัดทำรายงานการพิจารณาคดีไว้เป็นหลักฐานพร้อมลายมือชื่อของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในคราวนั้นๆ</p> <p>เห็นว่า ๑. ถ้อยคำที่ใช้ในคำนิยามดังกล่าวเป็นถ้อยคำที่มีความหมายกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “หมายความรวมถึงข้อขัดแย้งอันเป็นปฏิปักษ์ต่อการเมือง” ซึ่งการตีความถ้อยคำดังกล่าวมีลักษณะเป็นอัตวิสัยว่ากรณีใดบ้างที่ถือว่าเป็นข้อขัดแย้งกันทางการเมือง</p> <p>๒. ในบทนิยามของถ้อยคำดังกล่าวไม่ได้กำหนดระยะเวลาของการมีข้อพิพาทไว้ ทำให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในระยะเวลาอันแล้วยังคงเป็นเหตุแห่งการคัดค้านตุลาการได้</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๒. ร่างมาตรา ๔</p> <p>มาตรา ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนดของศาลโดยความเห็นชอบจากคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และเที่ยงธรรม</p> <p>ข้อกำหนดของศาลตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก <u>คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ</u> และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้</p>	<p>ขอสงวนเฉพาะความในวรรคสอง โดยความในวรรคหนึ่ง เห็นชอบตามร่างของ คณะกรรมการวิสามัญฯ</p> <p>มาตรา ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และให้มีอำนาจออกข้อกำหนดของศาลโดยความเห็นชอบจากคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และเที่ยงธรรม</p> <p>ความในวรรคสองขอสงวน ให้ใช้ข้อความ ดังนี้</p> <p>ข้อกำหนดของศาลตามวรรคหนึ่ง เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ และให้เสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทราบ</p>	<p>เห็นว่า ในหลักการสากลนั้น กฎหมายวิธีพิจารณาความเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับเงื่อนไขและขั้นตอนในการนำคดีเข้าสู่การพิจารณาและการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาล เพื่อเป็นหลักประกันว่าตุลาการและผู้พิพากษาในองค์กรตุลาการหรือศาลจะพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เกิดความยุติธรรมและเป็นธรรมแก่คู่กรณีทุกฝ่าย ซึ่งรวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วย ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลดังกล่าว เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาให้เป็นไปโดยถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๗ บัญญัติรับรองไว้ จึงขึ้นอยู่กับกฎหมายวิธีพิจารณาคดีของศาลนั้นเช่นกัน สำหรับกรณีในคดีรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นคดีมหาชนที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญนั้น ย่อมเป็นไปตามหลักการดังกล่าวเช่นกันตามหมวด ๑๐ ของรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ ได้บัญญัติไว้ว่า วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นหลักการที่ยืนยันได้ว่าวิธีพิจารณาความของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นคดีมหาชนเป็นกระบวนการพิจารณาที่ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้กำหนดฝ่ายเดียวเพื่อให้สามารถดำเนินกระบวนการที่เป็นธรรมแก่คู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ และต่อมาแม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้วิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญต้องกระทำเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญก็ยังบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้เสนอกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้รัฐสภาพิจารณา เพื่อให้เป็นไปตามหลักนิติธรรมในเรื่องของการคานและดุลอำนาจ โดยให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนร่วมในการกำหนดกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งศาลเท่านั้นที่เป็นผู้กำหนดเพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่กล่าวมาข้างต้น</p> <p>ในส่วนของการออกข้อกำหนดซึ่งเป็นการตรากฎหมายลำดับรองของระบบกฎหมายไทยอันเป็นการกำหนดรายละเอียดของการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลตามที่กฎหมายวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>บัญญัติไว้ นั้น เป็นเพียงกระบวนการที่ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญ เป็นผู้กำหนดข้อปลีกย่อยเพื่อช่วยในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญเกิดความสะดวกรวดเร็ว และเป็นธรรมเท่านั้น ดังนั้น การเปิดโอกาสให้ศาลรัฐธรรมนูญออกข้อกำหนดได้เองและให้สภาผู้แทนราษฎรในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติรับทราบในภายหลังย่อมเป็นประโยชน์ในการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญและวิธีปฏิบัติงานภายในองค์กร</p> <p>นอกจากนี้ การออกข้อกำหนดซึ่งเป็นการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญย่อมต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม โดยเฉพาะศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมต้องออกข้อกำหนดให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายแม่บทคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติแล้ว</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๓. ร่างมาตรา ๖</p> <p>มาตรา ๖ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีตามที่รัฐธรรมนูญและ<u>กฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติ</u></p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๖ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติ</p>	<p>เห็นว่า ๑. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p> <p>๒. เนื่องจากอาจจะมีกฎหมายอื่นซึ่งตราขึ้นโดยรัฐสภา ให้องค์กรสามารถเสนอหรือยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ เช่น กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (๒) เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้กฎหมายฉบับนี้มีความยืดหยุ่น โดยไม่ต้องกลับมาแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลัง จึงควรรองรับในกรณีที่อาจมีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในภายหลังด้วยการกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยดังกล่าว ก็ไม่เกินกรอบที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ อีกด้วย ทั้งนี้ การแก้ไขร่างมาตรา ๖ นี้ โยงกับร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๒๑ จึงต้องขอสงวนให้คงตามร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๒๑ ด้วย</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>จะเป็นแม่แบบในการยื่นหรือขยายระยะเวลาของศาลต่าง ๆ ก็ตาม แต่มีข้อสังเกตว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีปรัชญาและนิติวิธีแตกต่างไปจากศาลยุติธรรม กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญจัดตั้งขึ้น โดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย และรักษาความสมดุลระหว่างประโยชน์ของมหาชนหรือประโยชน์สาธารณะกับประโยชน์ของปัจเจกบุคคล โดยดำเนินกระบวนการพิจารณาในระบบไต่สวน อีกทั้งใช้นิติวิธีในทางมหาชน</p> <p>ดังนั้น มาตรการเกี่ยวกับการยื่นและขยายระยะเวลาของศาลรัฐธรรมนูญ จึงควรที่จะกำหนดให้สอดคล้องกับปรัชญาและนิติวิธีดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ในอันที่จะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาได้อย่างถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม มีความเหมาะสมตามควรแก่กรณี รวมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งกรณีจะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>ประชาชน รวมทั้งปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติ โดยส่วนรวม ในอันที่จะคลี่คลายยุติปัญหาข้อขัดแย้งทางการเมืองได้อย่างทันท่วงที และป้องกันปัญหาที่อาจลุกลามบานปลายส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเฉพาะเพื่อให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในฐานะกฎหมายสูงสุดมีผลเป็นจริงได้ในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ดี ในการนี้มีข้อสังเกตอีกประการหนึ่งว่า แม้แต่ศาลปกครองก็มีมาตรการเกี่ยวกับการยื่นและขยายระยะเวลาไว้เช่นเดียวกันกับบทบัญญัติในร่างมาตรา ๘ วรรคหนึ่งของศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>อนึ่ง สำหรับความในวรรคสองที่คณะกรรมการวิสามัญฯ แก่ใจนั้น เห็นว่าไม่สามารถกระทำได้ เพราะอาจขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เนื่องจากการพิจารณาอรรถคดีของศาลไม่ว่าจะเป็นการเริ่มกระบวนการพิจารณาหรือการดำเนินการอื่นใด รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นเรื่องของศาล มิใช่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นหน่วยธุรการที่มีหน้าที่เพียงสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังกำหนดเงื่อนไขในการ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>ตามวรรคหนึ่งให้ยื่นไปรษณีย์หรือส่งทางโทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้</p> <p>ในการส่งเอกสารตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ต้องมีหลักฐานการได้ส่งจากเจ้าหน้าที่ศาลหรือหน่วยงานผู้จัดให้บริการไปรษณีย์ หรือโทรคมนาคมที่เป็นสื่อในการส่งเอกสารนั้น ในกรณีนี้ให้ถือว่าผู้รับได้รับเอกสารตามวันเวลาที่ปรากฏในหลักฐานดังกล่าว เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้รับหรือได้รับหลังจากนั้น</p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล</p>		
<p>๖. ร่างมาตรา ๑๐</p> <p>มาตรา ๑๐ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในซึ่งมีเหตุความไม่เป็นกลางอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ <u>จะ</u>ร่วมเป็นองค์คณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยไม่ได้</p> <p>(๑) <u>มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดีที่ขอไว้</u> วิษสัย หรือเคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่น อนุญาตตุลาการ กรรมการในองค์กรใดหรือดำรง</p>	<p>ขอสงวนร่างมาตรา ๑๐ ให้ใช้ข้อความ ดังนี้</p> <p>มาตรา ๑๐ ตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ในเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่น อนุญาตตุลาการ กรรมการในองค์กรใดหรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเคยพิจารณา</p>	<p>เห็นว่า ๑. บทบัญญัติตามร่างมาตรา ๑๐ ของศาลรัฐธรรมนูญที่เสนอต่อรัฐสภาได้บัญญัติถึงเหตุที่ตุลาการอาจถูกคัดค้านไว้ครอบคลุมและเป็นหลักเกณฑ์ที่มีได้มีความแตกต่างไปจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๒ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้อยคำในร่างมาตรา ๑๐ (๑) ที่ว่า “มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดีที่ขอไว้วินิจฉัย” เป็นการ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญของสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>ตำแหน่งใด ๆ ในหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีเรื่องพิจารณาที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน</p> <p>(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรสนับได้เพียงสองชั้น</p> <p>(๓) เคยเป็นผู้ที่ได้ถูกอ้างเป็นพยาน โดยที่ได้อำนาจได้เห็นเหตุการณ์ <u>เว้นแต่เคยมีส่วนร่วมในกระบวนการทวงหนี้บัญชีทุจริต หรือเคยแสดงตนพบเห็นในชั้น</u> โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษในบัญชีหรือข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีเรื่องพิจารณานั้น</p> <p>(๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมผู้แทน ตัวแทน หรือทนายความของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</p> <p>(๕) มีหรือเคยมีคดีอยู่ในชั้นหรือพิพาทที่ตุลาการนั้นเอง สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พิพาทกับคู่กรณี สามี ภริยา หรือญาติสืบสาย</p>	<p>วินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน</p> <p>(๒) เป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง คือ เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงสามชั้น หรือเป็นญาติทางการสมรสนับได้เพียงสองชั้น</p> <p>(๓) เป็นผู้ที่ได้ถูกอ้างเป็นพยาน โดยที่ได้อำนาจได้เห็นเหตุการณ์ หรือโดยเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษเกี่ยวข้องกับคดีนั้น</p> <p>(๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมผู้แทน ตัวแทน หรือทนายความของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง</p> <p>(๕) มีหรือเคยมีคดีที่ตุลาการนั้นเอง สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของตุลาการนั้นฝ่ายหนึ่ง พิพาทกับคู่กรณี สามี ภริยา หรือญาติสืบสายโลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง</p>	<p>บัญญัติให้มีความหมายที่กว้างเพื่อประโยชน์ในการยื่นคำคัดค้านของคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจหมายความว่ารวมถึงการเป็นผู้ที่มีทัศนคติเป็นปฏิปักษ์กับเรื่องที่จะกระทำการพิจารณาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือเคยแสดงความเห็นต่อสาธารณชนในเรื่องที่จะทำการพิจารณามาก่อนแล้ว เป็นต้น และเนื่องจากผู้พิพากษาหรือตุลาการไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษาศาลยุติธรรม ตุลาการศาลปกครอง หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ก็เป็นศาลเหมือนกันและบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในหมวดเดียวกัน โดยมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีและปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ เพียงแต่เนื้อหาของคดีแตกต่างกันออกไปเท่านั้น เหตุคัดค้านจึงควรต้องมีหลักการที่ไม่แตกต่างกัน โดยเหตุคัดค้านมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปด้วยความยุติธรรม และเพื่อป้องกันมิให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการพิจารณาพิพากษาคดีโดยมีอคติเข้าข้างคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังนั้น ร่างมาตรา ๑๐ ของศาลรัฐธรรมนูญที่เสนอต่อรัฐสภาจึงมีความครอบคลุมครบถ้วนแล้ว และ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>โลหิตตรงขึ้นไปหรือลงมาของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง</p>	<p>(๖) มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดี (๗) แสดงความเห็นต่อสาธารณะเกี่ยวกับคดี (๘) เหตุอื่นใดอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้ การพิจารณาวินิจฉัยเสียความยุติธรรม</p>	<p>เป็นหลักการเดียวกันกับการคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการของศาลยุติธรรม หรือศาลปกครอง โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความยุติธรรมและมุ่งคุ้มครองคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องบัญญัติองค์ประกอบใดๆ เพิ่มเติมขึ้นมาอีก</p> <p>๒. เนื่องจากตามร่างของคณะกรรมการวิสามัญฯ ที่บัญญัติเหตุความไม่เป็นกลางซึ่งเป็นข้อห้ามในการนั่งเป็นองค์คณะตามร่างมาตรา ๑๐ และเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามร่างมาตรา ๑๐/๑ เป็นการบัญญัติองค์ประกอบเพิ่มเติมซึ่งจะทำให้การนั่งพิจารณาเป็นองค์คณะวินิจฉัยของตุลาการในทางปฏิบัติจะเป็นไปได้ยาก และสะท้อนให้เห็นว่า เป็นการตรากฎหมายที่ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัดเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับ การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการของศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญของสวท	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>๓. เจื่อนไขตามที่คณะกรรมการวิสามัญฯ บัญญัติเพิ่มเติม นั้น เป็นเงื่อนไขในการพิจารณาคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ซึ่งตุลาการแต่ละท่านก็ได้ถูกตรวจสอบคุณสมบัติ ซึ่งรวมถึงเหตุความไม่เป็นกลางต่าง ๆ อันเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของตุลาการโดยวุฒิสภาอยู่แล้ว หากบัญญัติให้นำเหตุแห่งความไม่เป็นกลางมาใช้ด้วยนั้น อาจจะทำให้ไม่สามารถสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้</p> <p>๔. การนำเอาหลักการตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้นั้น มีข้อสังเกตว่า บทบัญญัติต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนข้างบัญญัติอย่างเคร่งครัด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีอำนาจเด็ดขาดอยู่ในตนเองตามกรอบของกฎหมาย การทำคำสั่งต่าง ๆ มักไม่ได้ อยู่ในรูปขององค์คณะซึ่งแตกต่างจากการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งต้องกระทำในรูปขององค์คณะเสมอ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>๕. ร่างมาตรา ๑๐ ของคณะกรรมการวิสามัญฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐ ของศาลรัฐธรรมนูญนั้นก็มิได้มีบทบัญญัติใดเพิ่มเติมและแตกต่างที่เป็นสาระสำคัญนอกเหนือไปจากที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๐ ของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เพราะถ้อยคำว่า “มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัย” มีความหมายที่กว้างและรวมถึงคำว่า ผู้แทน ตัวแทน หรือ ทนายความของกลุ่มฯ ดังนั้น การที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ตัดถ้อยคำว่า “มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัย” และเพิ่มเติมถ้อยคำว่า “หรือเคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้แทน ตัวแทน หรือทนายความของกลุ่มฯ” จึงไม่มีผลให้ร่างใหม่แตกต่างจากร่างของศาลรัฐธรรมนูญ และมีข้อสังเกตว่าคำว่า “เคยเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม” จะมีระยะเวลาเพียงใด ส่วนถ้อยคำที่คณะกรรมการวิสามัญฯ เพิ่มเติมในอนุมาตรา (๑) นั้น ตามร่างเดิมที่บัญญัติว่า “หรือเคยพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน” มีความหมายครอบคลุมอยู่แล้ว</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญของสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>๖. การบัญญัติข้อยกเว้นกรณี “เคยมีส่วนร่วมในกระบวนการทางนิติบัญญัติหรือเคยแสดงความเห็นในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความรู้เป็นพิเศษในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวข้องกับคดีนั้น” ตามร่างมาตรา ๑๐ (๓) ของศาลรัฐธรรมนูญนั้น เห็นว่า</p> <p>๑) เนื่องจากกรณีจะเป็นประโยชน์ต่อการเป็นองค์คณะพิจารณาวินิจฉัยเพราะการมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น ทำให้ตุลาการมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นข้อกฎหมาย รวมถึงการตีความเจตนารมณ์ได้เป็นอย่างดี และข้อยกเว้นดังกล่าวนี้ หากพิจารณารัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๕ จะเห็นว่า ไม่ถือเป็นการห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเข้ามาเป็นองค์คณะ กล่าวคือ กรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเคยมีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติหรือเคยแสดงความเห็นทางวิชาการในปัญหาข้อกฎหมายที่อาจมีความสำคัญต่อการพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดเคยเป็นสมาชิกรัฐสภาที่มีส่วนในการพิจารณารัฐบัญญัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต่อมา มีการ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของรัฐบัญญัติฉบับนั้น ในกรณีเช่นนี้ ย่อมจะตัดตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้นออกไปจากองค์คณะพิจารณาวินิจฉัยไม่ได้ ดังนั้นการที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ตัดข้อยกเว้นไปเป็นเหตุคัดค้านตามมาตรา ๑๐/๑ (๑) จึงจะไม่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและไม่เป็นไปตามหลักการของประเทศที่เป็นต้นแบบของศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>๒) ศาลรัฐธรรมนูญมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติหลายท่าน ซึ่งอาจถูกห้ามด้วยเหตุความไม่เป็นกลางตามร่างมาตรานี้ และอาจถูกคัดค้านในทุกเรื่องพิจารณา จึงอาจจะกระทบต่อการปฏิบัติงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้</p> <p>๓) การมีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติของตุลาการฯ มีข้อพิจารณา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้อำนาจนิติบัญญัติในการตรากฎหมาย ส่วนการปฏิบัติหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจตุลาการในการบังคับใช้กฎหมาย

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>- การปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการนิติบัญญัติ มีลักษณะเป็นองค์กรกลุ่ม ซึ่งกระบวนการตรากฎหมาย มีหลายขั้นตอนและมีความชัดเจนแน่นอน แม้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางท่านจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว แต่ก็มีได้มีส่วนชี้้นำในการตรากฎหมาย เป็นเพียงบุคคลหนึ่งในกระบวนการตรากฎหมายเท่านั้น</p> <p>- กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นองค์กรกลุ่ม กระทำในรูปขององค์กรคณะ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีส่วนในกระบวนการทางนิติบัญญัติ ก็มิได้มีอำนาจเหนือตุลาการท่านอื่นในการพิจารณาวินิจฉัยคดี เป็นแต่เพียงความเห็นหนึ่งในองค์กรคณะเท่านั้น</p> <p>๗. ตามร่างของคณะกรรมการวิสามัญฯ มาตรา ๑๐/๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงหรือเคยแสดง ความเห็นต่อสาธารณะเกี่ยวกับกรณีต่าง ๆ ดังกล่าว ใน (๑) (๓) (๔) หรือ (๕) นั้น เห็นว่า</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>๑) อยู่ในความหมายของมาตรา ๑๐ (๑) ตามร่างของศาลรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า “มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องในคดีที่ขอให้วินิจฉัย” อยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องบัญญัติเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวขึ้นมาอีก เพราะการที่คณะกรรมการวิสามัญฯ บัญญัติเหตุตามมาตรา ๑๐/๑ (๑) (๓) (๔) และ (๕) ก็อาจจะมีคำถามว่า หากมีการแสดงหรือเคยแสดงความเห็นต่อสาธารณะเกี่ยวกับหนังสือสัญญาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๐ หรือเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ พรรคกจะยกขึ้นเป็นเหตุคัดค้านได้หรือไม่ เพราะไม่มีการบัญญัติกรณีดังกล่าวไว้ ดังนั้น การตัดถ้อยคำว่า “มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องในคดีที่ขอให้วินิจฉัย” ตามร่างมาตรา ๑๐ (๑) ของศาลรัฐธรรมนูญ จึงอาจทำให้มีปัญหาดังกล่าวข้างต้น</p> <p>นอกจากนี้ เหตุคัดค้านตามมาตรา ๑๐/๑ (๖) ที่คณะกรรมการวิสามัญฯ บัญญัติขึ้นใหม่นั้น ก็มีบัญญัติไว้ในเหตุแห่งความไม่เป็นกลางทางอัตวิสัยตามร่างมาตรา ๑๐ (๑) (๓) และ (๕) ของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาแล้วข้างต้น</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>๒) การบัญญัติเรื่องการแสดงหรือเคยแสดง ความเห็นต่อสาธารณะเป็นเหตุคัดค้านอาจทำให้สัมพันธ์ต่อการที่จะกระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ในมาตรา ๔๕ การไม่บัญญัติข้อห้ามดังกล่าวไว้ชัดเจน แต่บัญญัติถ้อยคำที่ หมายรวมถึงกรณีดังกล่าวได้ เช่น ถ้อยคำว่า “มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัย” ย่อม ครอบคลุมการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องในคดี ซึ่งจะรวมถึงการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญได้ทุกกรณี</p> <p>๓) การบัญญัติองค์ประกอบเกี่ยวกับการแสดง หรือเคยแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะในอนุมาตราต่าง ๆ ไม่มีการกำหนดหรือจำกัดเวลาไว้ และไม่มีการกำหนด ระดับความรุนแรงในการแสดงความคิดเห็น ทั้งที่ การแสดงความคิดเห็นย่อมมีทั้งในทางบวกและลบ หากเพียงแต่ เคยแสดงความคิดเห็นแล้วพิจารณาว่าเหตุดังกล่าวกระทบ ต่อความเป็นกลางของตุลาการแล้ว ย่อมไม่สมเหตุสมผล และอาจารย์มหาวิทยาลัยจะไม่สามารถเข้าดำรงตำแหน่ง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้เลย</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๗. ร่างมาตรา ๑๐/๑</p> <p><u>มาตรา ๑๐/๑ ตุลาการซึ่งมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจถูกคัดค้านมิให้ร่วมเป็นองค์คณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้</u></p> <p>(๑) เคยมีส่วนร่วมในการตราบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดที่เสนอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งแสดงหรือเคยแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะเกี่ยวกับบทบัญญัติหรือปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าว</p> <p>(๒) มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับเรื่องพิจารณา</p> <p>(๓) แสดงหรือเคยแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือพรรคการเมืองที่เสนอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือความเป็นรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือยุบพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี</p> <p>(๔) แสดงหรือเคยแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องพิจารณา</p>	<p>ขอสงวนให้ตัดร่างมาตรา ๑๐/๑</p> <p>ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ เพิ่มขึ้นใหม่ออกทั้งหมด</p> <p><u>มาตรา ๑๐/๑ ตุลาการซึ่งมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อรรถกถาตัดคำให้มีร่วมเป็นองค์คณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้</u></p> <p>(๑) เคยมีส่วนร่วมในตราตราบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติหรือพระราชกำหนดที่เสนอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย รวมทั้งแสดงหรือเคยแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะเกี่ยวกับบทบัญญัติหรือปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าว</p> <p>(๒) มีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับเรื่องพิจารณา</p> <p>(๓) แสดงหรือเคยแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือพรรคการเมืองที่เสนอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือตบวงเป็นรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือยุบพรรคการเมือง แล้วแต่กรณี</p> <p>(๔) แสดงหรือเคยแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องพิจารณา</p>	<p>เหตุผลรวมอยู่ในร่างมาตรา ๑๐</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>(๕) แสดงหรือเคยแสดงความเห็นต่อสาธารณะที่เป็นปฏิบัติหรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขซึ่งมีหลักการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงทั้งหมด</p> <p>(๖) เหตุอื่นใดอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาวินิจฉัยเสียความยุติธรรม</p>	<p>(๕) <u>แสดงหรือเคยแสดงความคิดเห็นต่อสภวาระที่เข้าปฏิบัติหรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขซึ่งมีหลักการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงทั้งหมด</u></p> <p>(๖) <u>เหตุอื่นใดอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาวินิจฉัยเสียความยุติธรรม</u></p>	
<p>๘. ร่างมาตรา ๑๑</p> <p>มาตรา ๑๑ <u>เมื่อมีเหตุที่สะดักตัวอย่างไรก็ดี</u> <u>อย่างไรก็ดีตุลาการซึ่งร่วมเป็นองค์คณะผู้ใดเห็นว่าตนมี</u> <u>เหตุความไม่เป็นกลางตามมาตรา ๑๐</u> <u>เกิดขึ้นแก่ตุลาการ</u> <u>ตุลาการผู้ใดตนจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้าน</u> <u>แล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้นก็ได้</u> <u>ไม่ว่าเวลาใด ๆ แล้วเพื่อขอถอนตัวออกจากการพิจารณา</u> <u>คดีวินิจฉัยนั้นก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลพิจารณาดำเนินการ</u> <u>ต่อไป</u></p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๑๑ เมื่อมีเหตุที่จะคัดค้านอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๐ เกิดขึ้นแก่ตุลาการคนใด ตุลาการนั้นเองจะแถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านแล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดีนั้นก็ได้</p>	<p>เห็นว่า ร่างมาตรา ๑๑ ถึง ร่างมาตรา ๑๑ ที่ศาลรัฐธรรมนูญยกร่างไว้ ได้บัญญัติเกี่ยวกับตุลาการที่อาจถูกคัดค้านตามมาตรา ๑๐ แถลงต่อศาลแสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านแล้วขอถอนตัวออกจากการพิจารณาคดี บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการยื่นคำร้องคัดค้านของคู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้อง บทบัญญัติให้ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านงดการปฏิบัติหน้าที่ บทบัญญัติที่รับรองให้การกระทำใด ๆ ของตุลาการซึ่งถูกคัดค้านที่ได้ดำเนินไปก่อนมีเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไป และบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการพิจารณาชี้ขาดคำร้องคัดค้านของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีกระบวนการที่ครบถ้วนและชัดเจน รองรับ เหตุคัดค้าน</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>ตามร่างมาตรา ๑๐ อยู่แล้ว และเนื่องจากคดีรัฐธรรมนูญ เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์มหาชน การพิจารณาคดี จึงต้องพิจารณาด้วยความต่อเนื่องและรวดเร็ว ดังนั้น การพิจารณาเหตุคัดค้านจึงควรใช้กระบวนการที่รวดเร็ว และให้เป็นดุลพินิจของตุลาการว่าจะต้องทำการไต่สวน หรือ ไม่ โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนในทุกกรณี นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อมีเหตุคัดค้านตุลาการก็จะขอ ถอนตัวเอง และเมื่อต้องมีการพิจารณาก็จะอยู่ในดุลพินิจ ของตุลาการผู้ทำการพิจารณาว่าจะต้องดำเนินการเพียงใด</p> <p>อย่างไรก็ดี เนื่องจากได้ยื่นตามร่างมาตรา ๑๐ ที่คณะกรรมการวิสามัญฯ แก้ไข และยุบรวมร่างมาตรา ๑๐ และร่างมาตรา ๑๐/๑ เป็นเหตุเดียวคือ ร่างมาตรา ๑๐ ว่าด้วยเหตุคัดค้านแล้ว จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑ ถึงร่างมาตรา ๑๓/๕ ให้สอดคล้องกันด้วย</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>ธ. ร่างมาตรา ๑๒</p> <p>มาตรา ๑๒ เมื่อในกรณีที่คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ตุลาการซึ่งร่วมเป็นองค์คณะมีเหตุความไม่เป็นกลางตามมาตรา ๑๐ หรือมีเหตุที่ตุลาการอื่นอาจถูกคัดค้านได้ตามมาตรา ๑๐ หรือมีเหตุที่คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ตุลาการซึ่งร่วมเป็นองค์คณะมีเหตุอันอาจถูกคัดค้านได้ตามมาตรา ๑๐ ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก็ได้ ก่อนการลงมติเพื่อมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง</p> <p>เมื่อมีทนายยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลแล้ว ให้ตุลาการซึ่งถูกคัดค้านงดการปฏิบัติหน้าที่ไว้จนกว่าศาลจะสั่งมีทนายชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้น</p> <p>ทนายกระทำใด ๆ ของตุลาการซึ่งถูกคัดค้านที่ได้ดำเนินการไปก่อนมีเหตุที่อรรถกถาที่คัดค้านนั้น ย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะสั่งว่าคดีเป็นของอื่น</p>	<p>ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน</p> <p>ขอสงวนร่างมาตรา ๑๒ ให้ใช้ข้อความ ดังนี้</p> <p>มาตรา ๑๒ ในกรณีที่คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ตุลาการซึ่งร่วมเป็นองค์คณะมีเหตุอันอาจถูกคัดค้านได้ตามมาตรา ๑๐ ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก็ได้ ก่อนการลงมติเพื่อมีคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง</p>	<p>เหตุผลประกอบโดยสรุป</p> <p>เหตุผลเช่นเดียวกับร่างมาตรา ๑๑</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๑๐. ร่างมาตรา ๑๓</p> <p>มาตรา ๑๓ เมื่อมีการแถลงต่อศาลตามมาตรา ๑๑ หรือมีการยื่นคำร้องคัดค้านตุลาการศาลฎีกา ตามมาตรา ๑๒ ให้ตุลาการซึ่งถูกตัดตัวลงโทษขอถอนตัวออกจากรายชื่อเหตุดังกล่าวหยุดการปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาคดีวินิจฉัยเรื่องนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะได้วินิจฉัยชี้ขาดความไม่เป็นกลางหรือเหตุคัดค้านนั้น ให้ศาลสืบสวนหาตัวร้องตัดตัวลงโทษซึ่งยื่นที่ศาลซึ่งเสนอของตุลาการซึ่งถูกตัดตัวลงโทษ โดยขอสงวนตำแหน่งของตุลาการที่และตุลาการซึ่งถูกตัดตัวลงโทษรวมทั้งพยานหลักฐานอื่นตามที่เห็นสมควรแล้วขอถอนตัวลงหรือยกฟ้องซึ่งตัวร้องตัดตัวลงนั้น ตัวลงตั้งศาลฎีกาให้เป็นที่สุดท้าย</p> <p>เมื่อศาลต้องสืบสวนหาตัวลงบรรดาหนึ่ง ตุลาการซึ่งถูกตัดตัวลงจะขอพ้นตำแหน่งหรือออกเสียงลงคะแนนชี้ขาดตัวร้องตัดตัวลงมิได้</p> <p>ศาลซึ่งขอถอนตัวร้องตัดตัวลงบรรดาหนึ่งให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ถือตามตัวร้องตัดตัวลง</p>	<p>ขอสงวนร่างมาตรา ๑๓ ให้ใช้ข้อความ ดังนี้</p> <p>มาตรา ๑๓ เมื่อมีการแถลงต่อศาลตามมาตรา ๑๑ หรือมีการยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๑๒ ให้ตุลาการผู้นั้นงดการปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณาคดีนั้นไว้ก่อนจนกว่าศาลจะได้วินิจฉัยชี้ขาด</p>	<p>เหตุผลเช่นเดียวกับร่างมาตรา ๑๑</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๑๑. ร่างมาตรา ๑๓/๑</p> <p><u>มาตรา ๑๓/๑ ในการพิจารณาคำแดงของตุลาการตามมาตรา ๑๑ ศาลอาจขอให้ตุลาการผู้หนึ่งชี้แจงหรือแสดงพยานหลักฐานเพิ่มเติมด้วยก็ได้</u></p> <p><u>สำหรับการพิจารณาคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๑๒ นั้น ศาลต้องให้สิทธิผู้ร้องคัดค้านและตุลาการผู้ถูกคัดค้านแถลงชี้แจงด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร รวมทั้งแสดงพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง และต้องให้แต่ละฝ่ายได้รับทราบประเด็นโต้แย้งและการตอบข้อโต้แย้งของแต่ละฝ่ายด้วย</u></p> <p><u>เมื่อศาลเห็นว่าเอกสารหรือพยานหลักฐานที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการเพียงพอแล้ว ให้แจ้งให้ตุลาการและผู้ร้องคัดค้านทราบ ทั้งนี้ เพื่อศาลจะได้มีมติวินิจฉัยในเหตุความไม่เป็นกลางหรือเหตุคัดค้านนั้นต่อไป</u></p>	<p>ขอสงวนเฉพาะความในวรรคสาม โดยความในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง เห็นชอบตามร่างของคณะกรรมการวิสามัญฯ</p> <p>ความในวรรคสามซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ เพิ่มขึ้นใหม่ ขอสงวนให้ใช้ข้อความ ดังนี้</p> <p>เมื่อศาลเห็นว่าเอกสารหรือพยานหลักฐานที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นการเพียงพอแล้ว ให้แจ้งตุลาการและผู้ร้องคัดค้านทราบ และให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดออกคำสั่งยอมรับหรือยกเสียซึ่งคำร้องคัดค้านนั้น แล้วจึงให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป</p>	<p>เหตุผลเช่นเดียวกับร่างมาตรา ๑๑</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๑๒. ร่างมาตรา ๑๓/๒</p> <p>มาตรา ๑๓/๒ ในการพิจารณาเหตุความไม่เป็นกลางตามมาตรา ๑๐ หากศาลมีมติว่าตุลาการผู้ร่วมเป็นองค์คณะมีเหตุตามมาตรา ๑๐ ดังกล่าว ให้ตุลาการผู้นั้นพ้นจากการเป็นองค์คณะในเรื่องพิจารณานั้น</p>	<p>ขอสงวนให้ตัดมาตรา ๑๓/๒ ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ เพิ่มขึ้นใหม่ออกทั้งหมด</p> <p><u>มาตรา ๑๓/๒ ในทวิสารพันเหตุความไม่เป็นกลางของฆราวาส ๑๖ ทวิศาลสมัยตุลาการผู้ร่วมเป็นองค์คณะมีเหตุของฆราวาส ๑๖ ดังกล่าว ให้ตุลาการผู้นั้นพ้นจากการเป็นองค์คณะในเรื่องพิสารพันนั้น</u></p>	<p>เหตุผลเช่นเดียวกับร่างมาตรา ๑๑</p>
<p>๑๓. ร่างมาตรา ๑๓/๓</p> <p>มาตรา ๑๓/๓ ในการพิจารณาวินิจฉัยเหตุคัดค้านตามมาตรา ๑๐/๑ ให้ศาลพิจารณาว่าตุลาการผู้ถูกคัดค้านมีเหตุตามที่ถูกคัดค้านจริงหรือไม่</p> <p><u>ในกรณีที่ศาลมีมติว่าตุลาการผู้ถูกคัดค้านมีเหตุตามที่ถูกคัดค้านจริง และเหตุคัดค้านนั้นอาจกระทบต่อความยุติธรรมในการพิจารณาวินิจฉัย ให้ตุลาการผู้นั้นพ้นจากการเป็นองค์คณะในเรื่องพิจารณานั้น</u></p>	<p>ขอสงวนให้ตัดมาตรา ๑๓/๓ ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ เพิ่มขึ้นใหม่ออกทั้งหมด</p> <p><u>มาตรา ๑๓/๓ ในทวิสารพันวินัย เหตุตัดตัวฆราวาสฆราวาส ๑๖/๑ ให้ศาลพิสารพันตุลาการผู้ถูกตัดตัวนั้นมีเหตุตามที่ถูกตัดตัวจริงหรือไม่</u></p> <p><u>ในกรณีที่ศาลมีมติว่าตุลาการผู้ถูกตัดตัวนั้นมีเหตุตามที่ถูกตัดตัวจริง และเหตุตัดตัวนั้นอาจกระทบต่อความยุติธรรมในทวิสารพันวินัย ให้ตุลาการผู้นั้นพ้นจากการเป็นองค์คณะในเรื่องพิสารพันนั้น</u></p>	<p>เหตุผลเช่นเดียวกับร่างมาตรา ๑๑</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๑๔. ร่างมาตรา ๑๓/๔</p> <p><u>มาตรา ๑๓/๔ ในการพิจารณาวินิจฉัย</u> <u>เหตุความไม่เป็นกลางหรือคำร้องคัดค้านให้ถือตาม</u> <u>คะแนนเสียงข้างมาก และตุลาการซึ่งมีเหตุความไม่เป็นกลาง</u> <u>หรือถูกคัดค้านจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนน</u> <u>ไม่ได้</u></p>	<p>ขอสงวนร่างมาตรา ๑๓/๔ ให้ใช้ข้อความ ดังนี้</p> <p>มาตรา ๑๓/๔ ในการพิจารณาคำแถลงของตุลาการ ตามมาตรา ๑๑ หรือคำร้องคัดค้านตามมาตรา ๑๒ ให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก และตุลาการซึ่งมีเหตุ ดังกล่าวจะร่วมพิจารณาหรือออกเสียงลงคะแนนไม่ได้</p>	<p>เหตุผลเช่นเดียวกับร่างมาตรา ๑๑</p>
<p>๑๕. ร่างมาตรา ๑๓/๕</p> <p><u>มาตรา ๑๓/๕ การกระทำใด ๆ ของตุลาการ</u> <u>ผู้ถูกคัดค้านที่ได้ดำเนินการไปก่อนมีเหตุที่อาจถูกคัดค้าน</u> <u>นั้น ย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่ง</u> <u>ยอมรับคำร้องคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะกำหนดเป็นอย่างอื่น</u></p>	<p><u>ถอนข้อสงวนที่ผู้แทนสำนักงานฯ ได้ขอสงวนไว้</u></p>	<p>เนื่องจากข้อความที่คณะกรรมการวิสามัญฯ เพิ่มเติม ตรงกับข้อความร่างเดิมของศาลในมาตรา ๑๒ วรรคสาม</p>
<p>๑๖. ร่างมาตรา ๑๔</p> <p><u>มาตรา ๑๔ ตุลาการจะขอถอนตัวจาก<u>ทพ</u>เรื่อง</u> <u>พิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่งคดีในเรื่อง</u> <u>พิจารณาใดมิได้ เว้นแต่มีเหตุที่<u>อส</u>เหตุที่ตัดตัวตาม</u> <u>มาตรา ๑๐ เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าว</u> <u>ล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่<u>ทส</u>เห็นสมควร</u></p>	<p>ขอสงวนร่างมาตรา ๑๔ ให้ใช้ข้อความ ดังนี้</p> <p>มาตรา ๑๔ ตุลาการจะขอถอนตัวจากการ พิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่งคดีใดไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามมาตรา ๑๐ เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้</p>	<p>เห็นว่า ๑. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๑๓</p> <p>๒. บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ มีการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น เป็นไปตาม หลักความไม่มีส่วนได้เสียหรือหลักการพิจารณาโดย ปราศจากความลำเอียง โดยหลักการนี้เป็นที่ยอมรับกัน</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>ทั่วไปว่า การที่ศาลจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง ตุลาการต้องทำหน้าที่โดยปราศจากอคติเพื่อให้ คำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของศาลเป็นที่ยอมรับได้ ของคู่กรณีหรือของสังคมทั่วไป ดังนั้น จึงเป็นหลักการ ที่สำคัญและมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างกลไกให้มีการ คัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ อย่างไรก็ดี หลักการ ขอดอนตัวออกจากการพิจารณาก็เป็นหลักการหนึ่ง ที่ยึดโยงกับการคัดค้านตุลาการ โดยเปิดโอกาสให้ตุลาการ ที่เห็นว่าตนเข้าข่ายมีเหตุอันอาจถูกคัดค้าน สามารถขอ ดอนตัวได้เสียก่อน ทั้งนี้ ให้รวมถึงเหตุสุดวิสัย หรือ เหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้</p> <p>อย่างไรก็ดี เนื่องจากคดีรัฐธรรมนูญ เป็นคดีที่มี ผลกระทบต่อประโยชน์มหาชน การพิจารณาจึงต้อง เป็นไปด้วยความต่อเนื่องและรวดเร็ว การพิจารณา เหตุคัดค้านตุลาการจึงเป็นดุลพินิจของศาล และศาลอื่นๆ เมื่อมีเหตุคัดค้าน ผู้พิพากษาหรือตุลาการจะพิจารณา ดอนตัวเอง และเมื่อต้องมีการพิจารณาก็จะเป็นดุลพินิจ ของผู้พิพากษาหรือตุลาการว่าต้องดำเนินการเพียงใด ตุลาการไม่อาจดอนตัวได้ตามอำเภอใจ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๑๗. ร่างมาตรา ๑๔/๑</p> <p><u>มาตรา ๑๔/๑ การใช้หรือวินิจฉัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายอื่นใด หากตัวอักษรหรือถ้อยคำในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายอื่นใด มีใช้ในกฎหมายลำดับพระราชบัญญัติและมีความหมายตามกฎหมายอยู่แล้ว ศาลต้องใช้หรือวินิจฉัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายอื่นใดนั้นตามความหมายดังกล่าว</u></p> <p><u>ในกรณีที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายอื่นใดไม่ชัดเจน ให้ศาลแสวงหาความมุ่งหมายของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายนั้นแล้วใช้หรือวินิจฉัยตามความมุ่งหมายนั้น</u></p> <p><u>การไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมาย</u></p>	<p>ขอสงวนให้ตัดมาตรา ๑๔/๑ ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ เพิ่มขึ้นใหม่ออกทั้งหมด</p> <p><u>มาตรา ๑๕/๑ ทว่าใช้หรือวินิจฉัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายอื่นใด ทว่าตัวอักษรหรือถ้อยคำในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายอื่นใด มีใช้ในบทกฎหมายลำดับพระราชบัญญัติและใช้ตัวบทกฎหมายอยู่แล้ว ศาลต้องใช้หรือวินิจฉัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายอื่นใดนั้นตามความหมายดังกล่าว</u></p> <p><u>ในกรณีที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายอื่นใดไม่ชัดเจน ให้ศาลแสวงหาความมุ่งหมายของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทกฎหมายนั้นแล้วใช้หรือวินิจฉัยตามความมุ่งหมายนั้น</u></p> <p><u>ทว่าไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวให้ถือว่าเป็นการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมาย</u></p>	<p>เห็นว่า ศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการมีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกด้วยการพิจารณาวินิจฉัยเมื่อมีคดีเกิดขึ้น โดยการพิจารณาวินิจฉัยคดีนั้นศาลจะต้องดำเนินการภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นศาลที่ตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญบัญญัติให้วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องผ่านกระบวนการตราเป็นกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติเช่นนี้ เห็นได้ว่าการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญย่อมอยู่ภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจและการถ่วงดุลอำนาจแล้ว อย่างไรก็ดี ภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจนั้น การตรากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติก็ต้องถูกจำกัดว่าจะต้องเป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญด้วยการที่บัญญัติร่างมาตรา ๑๔/๑ ในลักษณะนี้ เป็นการจำกัดการตีความซึ่งเป็นการก้าวล่วงถึงการพิจารณาวินิจฉัยคดีและความเป็นอิสระขององค์กรศาลตามหลักความเป็นอิสระในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของตุลาการตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗ ได้บัญญัติไว้</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>อันเป็นหลักการสากลที่ใช้เป็นการทั่วไปในประเทศที่ปกครองโดยหลักนิติธรรมซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ บัญญัติรับรองไว้อีกด้วย</p> <p>ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับคดีทางกฎหมายมหาชน ซึ่งหลักการตีความกฎหมายมหาชนมีความแตกต่างจากการตีความกฎหมายเอกชน กล่าวคือ การตีความกฎหมายเอกชนตีความตามลำดับตามมาตรา ๔ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้นิติสัมพันธ์ของเอกชนมีความมั่นคงตามลายลักษณ์อักษร แต่การตีความทางกฎหมายมหาชนนั้นไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับการตีความดังกล่าว ศาลมีอำนาจตีความกฎหมายหรืออุดช่องว่างของกฎหมายหรือปรับบทใช้บังคับกฎหมายตามตัวอักษรและตามเจตนารมณ์ของกฎหมายไปพร้อมกันได้ หากการตีความตามตัวอักษรปรากฏว่า ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย ศาลก็จำเป็นต้องยึดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเป็นหลัก แต่หากการตีความตามตัวอักษรสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอยู่แล้ว ศาลก็สามารถปรับใช้บทกฎหมายนั้นได้เลย เนื่องจากต้องคุ้มครองประโยชน์มหาชนเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสมดุลได้สัดส่วนกับการคุ้มครอง</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลตามสมควร</p> <p>อย่างไรก็ดี สำหรับหลักการตีความ ทั้งการตีความกฎหมายทั่วไปและหลักการตีความรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้น เป็นหลักการในทางวิชาการที่ยอมรับและนำมาใช้เป็นการทั่วไปในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลทุกระบบ การบัญญัติร่างมาตรา ๑๔/๑ ดังกล่าว เป็นการบังคับให้ศาลรัฐธรรมนูญ ต้องตีความตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติไว้เท่านั้น ทำให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญไม่เป็นไปตามหลักความเป็นอิสระในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของผู้พิพากษาศาลการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ซึ่งความเป็นอิสระในการพิจารณาวินิจฉัยคดีของผู้พิพากษาศาลการ ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นอิสระโดยไม่ต้องถูกตรวจสอบจากองค์กรใด เพราะตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ส่วนที่ ๓ ว่าด้วยการถอดถอนจากตำแหน่ง ได้ให้สิทธิแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และประชาชน จำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนประธานและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญออกจาก</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>ของการลงโทษจึงแตกต่างกันออกไป โดยหากการวิพากษ์วิจารณ์มีผลกระทบต่อองค์กรศาลในภาพรวมกรณีจึงเป็นความผิดต่อรัฐ แต่หากกระทบต่อตุลาการส่วนบุคคล ตุลาการท่านนั้นก็ต้องดำเนินการตามกฎหมายเป็นการเฉพาะตัวต่อไป</p> <p>ส่วนการเพิ่มมาตรา ๑๖ วรรคสอง โดยให้นำความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง และวรรคสามมาใช้กับผู้ฝ่าฝืนความในวรรคหนึ่งด้วย นั้น ย่อมเป็นการสมควรหากผู้วิจารณ์ทำการโดยไม่สุจริตสมควรได้รับโทษเช่นกัน</p> <p>อย่างไรก็ดี คำว่า “โดยไม่มีความผิดฐานดูหมิ่นศาลหรือตุลาการ” นั้น เห็นควรตัดออก เนื่องจากเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่ากรณีดังกล่าวต้องดำเนินการตามฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญา</p>
<p>๒๑. ร่างมาตรา ๑๘</p> <p>มาตรา ๑๘ กระบวนพิจารณาคดีให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดของศาลตามมาตรา ๔ ในกรณีที่ไม่มี</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๑๘ กระบวนพิจารณาคดีให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และข้อกำหนดของศาลตามมาตรา ๔ ในกรณีที่ไม่มี</p>	<p>เห็นว่า ๑. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p> <p>๒. เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นช่องทางที่สามารถนำมาใช้อุดช่องว่าง</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>บทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>บทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม</p>	<p>ในกรณีที่ไม่ได้มีการกำหนดวิธีพิจารณาไว้โดยเฉพาะ ทั้งนี้ ต้องเป็นกรณีที่ไมขัดหรือแย้งต่อหลักกฎหมาย ทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ</p>
<p>หมวด ๒ หมวด ๒ วิธีพิจารณาคดี</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล หมวด ๒ วิธีพิจารณาคดี</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p>
<p>ส่วนที่ ๑ ส่วนที่ ๑ การยื่นคำร้องและการจำหน่ายคดีเรื่องพิจารณา</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล ส่วนที่ ๑ การยื่นคำร้องและการจำหน่ายคดี</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p>
<p>๒๒. ร่างมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๑ การยื่นคำร้องต่อศาลให้เป็นไป ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้ เป็นอรรถพิสดารวินัยของศาล การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ ให้ ประธานรัฐสภาเป็นผู้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารประกอบ</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล มาตรา ๒๑ การยื่นคำร้องต่อศาลให้เป็นไป ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจ พิจารณาวินิจฉัยของศาล การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ ให้ ประธานรัฐสภาเป็นผู้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารประกอบ</p>	<p>เห็นว่า เนื่องจากอาจจะมีกฎหมายอื่นซึ่งตราขึ้นโดย รัฐสภา ให้องค์กรสามารถเสนอหรือยื่นคำร้องให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ เช่น กฎหมายว่าด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ (๒) เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อให้กฎหมายฉบับนี้ มีความยืดหยุ่น โดยไม่ต้องกลับมาแก้ไขเพิ่มเติม</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>ตามข้อกำหนดของศาล</p> <p>การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ให้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหารที่จะใช้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี ส่งความเห็นหรือ คำโต้แย้งของกลุ่มความพร้อมด้วยเหตุผลไปยังหัวหน้า หน่วยงานผู้รับผิดชอบธุรการของศาล เพื่อส่งให้ศาล พิจารณาวินิจฉัย</p>	<p>ตามข้อกำหนดของศาล</p> <p>การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ให้ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหารที่จะใช้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี ส่งความเห็นหรือ คำโต้แย้งของกลุ่มความพร้อมด้วยเหตุผลไปยังหัวหน้า หน่วยงานผู้รับผิดชอบธุรการของศาล เพื่อส่งให้ศาล พิจารณาวินิจฉัย</p>	<p>อย่างไรก็ดี การกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ พิจารณาวินิจฉัยก็ไม่เกินกรอบที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ทั้งนี้ ร่างมาตรา ๒๑ นี้โยกกับร่างมาตรา ๓ และ ร่างมาตรา ๖ ซึ่งได้ขอสงวนให้คงตามร่างเดิม ที่ศาลเสนอไว้ในร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๖ ด้วย</p>
<p>๒๓. ร่างมาตรา ๒๔</p> <p>มาตรา ๒๔ คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาล ก่อนที่ศาล มีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอลอน คำร้อง หรือ <u>ศาลเห็นว่าการร้องนั้นไม่เป็นประโยชน์ แก่คดีเรื่องพิจารณา</u> ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีเรื่อง <u>พิจารณานั้นก็ได้</u></p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๒๔ คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาล ก่อนที่ศาล มีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการขอลอน คำร้อง หรือศาลเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ศาลอาจ พิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้</p>	<p>เห็นว่า ๑. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p> <p>๒. หากให้คู่กรณีมีสิทธิขอให้ศาลพิจารณา สั่งจำหน่ายคดีที่ไม่เป็นประโยชน์แก่คดีนั้น จะทำให้ มีการโต้แย้งระหว่างคู่กรณีและทำให้การพิจารณาคดีล่าช้า โดยควรให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจเพราะศาลย่อมทราบดีว่า กรณีใดควรได้รับการพิจารณาหาข้อยุติและ เป็นประโยชน์กับสาธารณะ กรณีใดพิจารณาแล้วไม่เป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่าย ในการพิจารณา</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๒๔. ร่างมาตรา ๒๕</p> <p>มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจมีคำสั่งให้คู่กรณีที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้องนั้นทำการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควร <u>เว้นแต่ข้อที่ไม่ถูกต้องดังที่กล่าวไว้ตลอดจนไม่สุจริตของคู่กรณีฝ่ายนั้น</u></p> <p>กรณีที่มีผู้ร้องไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาคำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีเรื่องพิจารณานั้นก็ได้</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจมีคำสั่งให้คู่กรณีที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้องนั้นทำการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่เห็นสมควร เว้นแต่ข้อที่ไม่ถูกต้องดังกล่าวเกิดจากความไม่สุจริตของคู่กรณีฝ่ายนั้น</p> <p>กรณีที่มีผู้ร้องไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาคำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้</p>	<p>เห็นว่า ๑. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p> <p>๒. การบัญญัติข้อความดังกล่าว หากได้บัญญัติซ้ำไว้อีกครั้งหนึ่งก็จะมี ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็จะเป็นประโยชน์แก่คู่กรณีทั้งสองฝ่าย และเป็นเงื่อนไขขอให้ศาลพิจารณาได้ หากคู่กรณีเห็นว่ามีการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้น</p>
<p>ส่วนที่ ๒</p> <p>ส่วนที่ ๒</p> <p>การพิจารณาคดีวินิจัย</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>ส่วนที่ ๒</p> <p>การพิจารณาคดี</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p>
<p>๒๕. ร่างมาตรา ๒๖</p> <p>มาตรา ๒๖ องค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาคดีและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าห้าคน</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๒๖ องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าห้าคน</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” และคำว่า “การพิจารณาคดี” ในร่างมาตรา ๓</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p><u>การนั่งพิจารณาของศาลต้องมีตุลาการครบองค์คณะ และตุลาการซึ่งไม่ได้ร่วมในคราวหนึ่งพิจารณาคดีใด ย่อมไม่ใช้อำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น</u></p> <p><u>ข้อที่ไม่ใช่ข้อหาในคราวจะทำคำวินิจฉัยคดีเรื่องพิจารณานั้นมิได้</u></p> <p>คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ</p>	<p>ตุลาการซึ่งไม่ได้ร่วมในการพิจารณาคดีใด ย่อมไม่ใช้อำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น</p> <p>คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่จะมีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ</p>	
<p>๒๖. ร่างมาตรา ๒๗</p> <p>มาตรา ๒๗ ศาลอาจแต่งตั้งตุลาการประจำคดีเรื่องพิจารณาเพื่อพิจารณารับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช่เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดคดีเรื่องพิจารณาก็ได้</p> <p>หลักเกณฑ์และการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการประจำคดีเรื่องพิจารณา ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๒๗ ศาลอาจแต่งตั้งตุลาการประจำคดีเพื่อพิจารณารับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และออกคำสั่งใด ๆ ซึ่งมีใช่เป็นไปในทางวินิจฉัยชี้ขาดคดีก็ได้</p> <p>หลักเกณฑ์ และการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการประจำคดี ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p>
<p>๒๗. ร่างมาตรา ๒๘</p> <p>มาตรา ๒๘ กรณีมีคำร้องที่ขอให้ศาลวินิจฉัยเรื่องใด ให้ศาลตรวจและมีคำสั่งรับหรือไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในระยะเวลาตามข้อกำหนดของศาล</p>	<p>ถอนข้อสงวนที่ผู้แทนสำนักงานฯ ได้ขอสงวนไว้</p>	<p>เนื่องจากข้อความที่คณะกรรมการวิสามัญฯ แก้ไขเพิ่มเติมไม่กระทบต่อสาระสำคัญของร่างเดิมของศาล</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>ในกรณีที่ศาลมีความเห็นว่าคำร้องไม่สมบูรณ์ครบถ้วนซึ่งผู้ร้องอาจแก้ไขได้ ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้สมบูรณ์ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หากไม่มีการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือข้อที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนนั้นเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ <u>หรือเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาล</u> ให้สิ่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย</p> <p><u>คำร้องในเรื่องใดที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาล</u> ให้สิ่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย</p>		
<p>๒๘. ร่างมาตรา ๒๘</p> <p>มาตรา ๒๘ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด</p> <p>เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน<u>ระยะเวลาที่ศาลกำหนดสามสิบวัน</u> นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง</p> <p>กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดตามวรรคสอง หรือไม่มารับ</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๒๘ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด</p> <p>เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด</p> <p>กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้อง</p>	<p>เห็นว่า เป็นเหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนในร่างมาตรา ๒๘ กล่าวคือ หากคณะกรรมการวิสามัญฯ ยืนยันให้ตัดดุลพินิจของศาลในการริเริ่มพิจารณายื่นหรือขยายระยะเวลาตามความในร่างมาตรา ๒๘ แล้ว จึงสมควรคงตามร่างมาตรา ๒๘ เดิมของศาลไว้เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจเพื่อประโยชน์แห่งคดีได้</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>สำเนาคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ศาล ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป</p>	<p>ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลดำเนิน กระบวนการพิจารณาต่อไป</p>	
<p>๒๘. ร่างมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๐ ผู้ร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องหรือผู้ คู่ที่ร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาจะกระทำ แก้ไขเพิ่มเติมได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล ต้องเป็นสาระสำคัญอันควรแก่การแก้ไขเพิ่มเติมและ เกี่ยวข้องกับเรื่องเดิม แต่จะทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล</p>	<p>ถอนข้อสงวนที่ผู้แทนสำนักงานฯ ได้ขอสงวนไว้</p>	<p>เนื่องจากข้อความที่คณะกรรมการวิสามัญฯ แก้ไข เพิ่มเติมไม่กระทบต่อสาระสำคัญของร่างเดิมของศาล</p>
<p>๓๐. ร่างมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๑ ในการนั่งพิจารณาคดี ศาลมีอำนาจ เรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือ เรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้พนักงาน สอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ แห่งการพิจารณาได้ ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล มาตรา ๓๑ ในการพิจารณาคดี ศาลมีอำนาจเรียก เอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียก บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้พนักงาน สอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ แห่งการพิจารณาได้ ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อ ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “การพิจารณาคดี” ในร่างมาตรา ๓</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>ที่ศาลสงวนได้ หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะสั่งเลื่อนการพิจารณาออกไปก็ได้</p> <p>ในกรณีมีเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ หรือเหตุอื่นตามที่คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องร้องขอ หรือศาลเห็นสมควร เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะสั่งเลื่อนกระบวนการพิจารณาออกไปก็ได้</p>	<p>เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะสั่งเลื่อนการพิจารณาออกไปก็ได้</p>	<p>สำคัญประการหนึ่งคือ หลักการให้ศาลทำหน้าที่ในการควบคุมกระบวนการพิจารณา โดยศาลเป็นผู้ควบคุมกระบวนการพิจารณาและเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมด การดำเนินกระบวนการพิจารณาจึงถือเป็นอำนาจหน้าที่หลักของศาล ไม่ว่าในเรื่องของการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินคดีที่คู่ความต้องปฏิบัติ หรือการสั่งยุติการแสวงหาข้อเท็จจริงในกรณีที่ศาลเห็นสมควร โดยคู่ความไม่ได้ร้องขอ หรือการเรียกเอกสารอื่นที่คู่ความมิได้เสนอต่อศาล ทั้งนี้ เป็นไปเพื่อให้ศาลสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗</p> <p>การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่แน่นอน อาจจะกระทบต่อกระบวนการพิจารณาของศาลและส่งผลและกระทบต่อคู่กรณีเกี่ยวกับระยะเวลาในการเตรียมการต่อสู้คดี ที่สำคัญที่สุด คือ การกำหนดระยะเวลาในมาตราต่าง ๆ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบฯ นั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขว่าจะสามารถคงตามร่างมาตรา ๗ ไว้ได้หรือไม่ ทั้งนี้ หากสามารถคงตามร่างมาตรา ๗ ดังกล่าวได้ การกำหนด</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		ระยะเวลาในมาตราอื่น ๆ ก็สามารถกระทำได้ เนื่องจากศาลยังคงมีดุลพินิจในการยื่นและขยายระยะเวลาเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม
<p>๓๓. ร่างมาตรา ๓๔</p> <p>มาตรา ๓๔ ศาลมีอำนาจในอันที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใด ๆ ที่ได้มา หรือมีอยู่ หรือที่คู่กรณีหรือที่ผู้เกี่ยวข้องนำมาสืบ นั้น จะเกี่ยวกับประเด็นที่ศาลกำหนดไว้และเป็นอันเพียงพอให้ฟังเป็นยุติได้หรือไม่แล้วพิจารณาวินิจฉัยไปตามนั้น</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๓๔ ศาลมีอำนาจในอันที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใด ๆ ที่ได้มา หรือมีอยู่ หรือที่คู่กรณีนำมาสืบนั้น จะเกี่ยวกับประเด็นและเป็นอันเพียงพอให้ฟังเป็นยุติได้หรือไม่</p>	<p>เห็นว่า วิธีพิจารณาในระบบไต่สวนอันเป็นกระบวนการพิจารณาที่ศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นศาลมหาชนนำมาใช้ มีหลักการสำคัญประการหนึ่งคือ ศาลต้องทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมกระบวนการพิจารณา และเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานเองทั้งหมด เพื่อให้ได้ความจริงปรากฏการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยศาลจึงถือเป็นอำนาจหน้าที่หลักของศาล ดังนั้น ศาลจึงควรมีดุลพินิจในการพิจารณาเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่ได้มานั้นว่าเพียงพอให้ฟังเป็นยุติได้หรือไม่</p>
<p>๓๔. ร่างมาตรา ๓๕</p> <p>มาตรา ๓๕ หากศาลเห็นว่าคดีเรื่องพิจารณาใด เป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานที่คู่กรณี หรือผู้เกี่ยวข้องแถลงยอมรับและเพียงพอที่จะพิจารณา วินิจฉัยได้แล้ว ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนก็ได้</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๓๕ หากศาลเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหาข้อกฎหมายหรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณา วินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนก็ได้</p>	<p>เห็นว่า ๑. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p> <p>๒. เป็นกรณีเมื่อมีการยื่นคำร้องมายังศาลรัฐธรรมนูญ ก็สามารถวินิจฉัยในเหตุดังกล่าวได้โดยที่มิต้องมีการไต่สวนแต่อย่างใด กรณีจึงไม่จำเป็นต้องให้คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องแถลงยอมรับอีก เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
		<p>ใช้ระบบไต่สวนซึ่งเป็นระบบที่มีหลักการแนวคิดที่ว่า ศาลเป็นผู้รวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหลายในคดีด้วยตนเอง ตามหลักการนี้ศาลมีอำนาจค้นหาสาระสำคัญหรือความจริงในคดีได้ โดยศาลต้องพิจารณาข้อเท็จจริงที่คู่ความมิได้นำเสนอต่อศาลด้วย หรืออีกนัยหนึ่ง แม้ว่า คู่ความจะเห็นว่าเป็นความจริงก็ตาม ศาลก็จะต้องไต่สวนให้ได้ความเป็นเช่นนั้นเสียก่อน ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่นำไปสู่การพิพากษาของศาลจึงไม่จำกัด แต่เฉพาะที่คู่ความเสนอเท่านั้น และในการค้นหาความจริงโดยศาลนี้จะไม่ถูกจำกัดโดยกฎเกณฑ์เกี่ยวกับพยานหลักฐาน กล่าวคือ ไม่มีเรื่องภาระหน้าที่นำสืบหรือระบบการถามค้านในการทำหน้าที่ค้นหาความจริงแห่งคดีโดยศาล ศาลต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเอง มิใช่ปล่อยให้การดำเนินการเป็นภาระของคู่ความฝ่ายเดียว ดังเช่นระบบกล่าวหา การดำเนินคดีระบบนี้ศาลเป็นประธานในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความจริง คู่ความก็มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยศาลในการค้นหาความจริง และเมื่อศาลมีบทบาทหน้าที่ในการแสวงหาความจริง จึงทำให้การพิจารณาคดีอาจทำกลับหลังจำเลยได้</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๓๕. ร่างมาตรา ๓๘</p> <p>มาตรา ๓๘ เพื่อให้การนั่งพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ และให้แจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน<u>ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน</u></p> <p>หลักเกณฑ์และวิธีการ <u>แต่ละระยะเวลา</u>ในการตรวจพยานหลักฐาน ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๓๘ เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ และให้แจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้าก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน</p> <p>หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการตรวจพยานหลักฐานให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล</p>	<p>เห็นว่า ๑. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “การพิจารณาคดี” ในร่างมาตรา ๓</p> <p>๒. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนร่างมาตรา ๓ กล่าวคือ เห็นว่าไม่ควรกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบฯ เพราะในแต่ละคดีมีความจำเป็นเร่งด่วนในการพิจารณาวินิจฉัยที่แตกต่างกัน บางคดีจำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยโดยเร็วเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขวิกฤติของบ้านเมือง หากการพิจารณาวินิจฉัยไม่สามารถกระทำได้อย่างยืดหยุ่นตามลักษณะเฉพาะของคดี เพราะเหตุขัดข้องในกระบวนการพิจารณาแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อประโยชน์ของประเทศชาติ การกำหนดระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาจึงควรกำหนดไว้ในข้อกำหนดฯ</p>
<p>๓๖. ร่างมาตรา ๔๐</p> <p>มาตรา ๔๐ <u>ทนายไต่สวน</u>ในกรณีที่มีความจำเป็นให้ศาลเรียกพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเข้ามาในการไต่สวนได้ <u>ให้ศาลสททพหตและทระททททที่สวเป็น</u></p>	<p>ขอสงวนเฉพาะความในวรรคสาม</p> <p>โดยความในวรรคหนึ่งเห็นชอบตามร่างของคณะกรรมการวิสามัญฯ</p>	<p>เห็นว่า ขัดต่อหลักการพิจารณาในระบบไต่สวน ซึ่งในระบบไต่สวนนั้นรัฐเป็นผู้ดูแลประโยชน์ของมหาชน การพิสูจน์ความจริงเป็นหน้าที่ของศาลและศาลมีอำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐาน คู่กรณีเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือรัฐเท่านั้น ดังนั้นเมื่อศาลเป็นผู้ใช้อำนาจ</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญให้ศาลสอบถามพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเองก่อนทำการไต่สวนให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล</p> <p>เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีมีสิทธิซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน</p>	<p>ความในวรรคสาม</p> <p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน</p>	<p>ดังกล่าวแล้ว ศาลย่อมต้องเป็นผู้กำหนดกระบวนการพิจารณาและพิจารณาว่าพยานหลักฐานเพียงพอต่อการพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ ไม่ใช่สิทธิของคู่กรณีแต่อย่างใด และการให้สิทธิดังกล่าวแก่คู่กรณีอาจจะเป็นช่องทางที่คู่กรณีใช้สิทธิจนเป็นการประวิงคดีได้</p>
<p>๓๗. ร่างมาตรา ๔๒</p> <p>มาตรา ๔๒ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญคนใดเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลแทนการมาเบิกความได้</p> <p>ให้ศาลส่งสำเนาบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นตามวรรคหนึ่งให้คู่กรณีทราบ และหาก</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๔๒ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญคนใดเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลแทนการมาเบิกความได้</p> <p>ให้ศาลส่งสำเนาบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นตามวรรคหนึ่งให้คู่กรณีทราบ และหาก</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคิดใจชักค้ำก็ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือหรือร้องขอนำพยานผู้ให้ถ้อยคำมาเบิกความก็ได้</p> <p>ศาลอาจนัดให้พยานมาศาลเพื่อตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาล หรือของคู่กรณี ตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสองและศาลอนุญาต ในกรณีเช่นนี้ ถ้าพยานบุคคลนั้นไม่มาศาล หรือมาศาล แต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดีเรื่องพิจารณา เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นนั้นก็ได้</p> <p>หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการจัดการยื่น การส่ง และการคัดค้านบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล</p>	<p>คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งคิดใจชักค้ำก็ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือหรือร้องขอนำพยานผู้ให้ถ้อยคำมาเบิกความก็ได้</p> <p>ศาลอาจนัดให้พยานมาศาลเพื่อตอบข้อซักถามเพิ่มเติมของศาล หรือของคู่กรณี ตามประเด็นที่เสนอต่อศาลตามความในวรรคสองและศาลอนุญาต ในกรณีเช่นนี้ ถ้าพยานบุคคลนั้นไม่มาศาล หรือมาศาล แต่ไม่ยอมตอบข้อซักถาม ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลนั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นประกอบและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะรับฟังบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของพยานบุคคลนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นนั้นก็ได้</p> <p>หลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการจัดการยื่น การส่ง และการคัดค้านบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็น ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาล</p>	

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๓๘. ร่างมาตรา ๔๓</p> <p>มาตรา ๔๓ การไต่สวนของศาลให้ศาลบันทึก รายงานการนั่งพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวนและจัดให้ คู่กรณีลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>การบันทึกคำเบิกความของพยานในการไต่สวน ให้บันทึกการพิจารณาโดยใช้เครื่องมือบันทึกเสียงและ เครื่องมือบันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่น ตามข้อกำหนดของศาล</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๔๓ การไต่สวนของศาลให้ศาลบันทึก รายงานการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวนและจัดให้ คู่กรณีลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>การบันทึกคำเบิกความของพยานในการไต่สวน ให้บันทึกการพิจารณาโดยใช้เครื่องมือบันทึกเสียงและ เครื่องมือบันทึกภาพและเสียง หรือวิธีการอื่น ตามข้อกำหนดของศาล</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “การพิจารณาคดี” ในร่างมาตรา ๓</p>
<p>๓๙. ร่างมาตรา ๔๔</p> <p>มาตรา ๔๔ ในการนั่งพิจารณาคดี ศาลอาจ ขอให้พยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นหรือจัดทำ ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยได้ แต่ต้อง ให้ผู้ร้องหรือคู่กรณีแล้วแต่กรณีทราบความเห็นและ ให้โอกาสโต้แย้งความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เป็นหนังสือภายในเวลาที่ศาลกำหนด</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๔๔ ในการพิจารณาคดี ศาลอาจขอให้ พยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นหรือจัดทำความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยได้ แต่ต้องให้ผู้ร้อง หรือคู่กรณีแล้วแต่กรณีทราบความเห็นและให้โอกาส โต้แย้งความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เป็นหนังสือภายในเวลาที่ศาลกำหนด</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “การพิจารณาคดี” ในร่างมาตรา ๓</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๔๐. ร่างมาตรา ๔๕</p> <p>มาตรา ๔๕ ในการ<u>นั่ง</u>พิจารณาคดี กรณีที่ศาลเห็นสมควรหรือกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจสั่งให้มีการสืบพยานหลักฐาน ตรวจสอบบันทึก เอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ ไม่ว่าจะกระทำในเวลาใด ภายในหรือภายนอกที่ทำการศาลก็ได้</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๔๕ ในการพิจารณาคดี กรณีที่ศาลเห็นสมควรหรือกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอและศาลอนุญาต ศาลอาจสั่งให้มีการสืบพยานหลักฐาน ตรวจสอบบันทึก เอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ ไม่ว่าจะกระทำในเวลาใด ภายในหรือภายนอกที่ทำการศาลก็ได้</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “การพิจารณาคดี” ในร่างมาตรา ๓</p>
<p>๔๑. ร่างมาตรา ๔๖</p> <p>มาตรา ๔๖ ในการ<u>นั่ง</u>พิจารณาคดี ศาลอาจสั่งงดการสืบพยานหลักฐานใด ๆ ที่เห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย <u>หรือไม่มีคดียุติกันเป็นเหตุพิสวชนวินิจฉัย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่สะพิสวชนวินิจฉัยได้ หรือสะทให้คดีสประวิงให้ชักช้าโดยไม่สมควร</u></p> <p>ก่อนศาลสั่งงดสืบพยานหลักฐานตามวรรคก่อนให้ศาลฟังคู่กรณีฝ่ายที่เกี่ยวข้องเสียก่อนที่จะมีคำสั่ง</p>	<p>ขอสงวนร่างมาตรา ๔๖ ให้ใช้ข้อความดังนี้</p> <p>มาตรา ๔๖ ในการพิจารณาคดี ศาลอาจสั่งงดการสืบพยานหลักฐานใดที่เห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่พิจารณาวินิจฉัย หรือประวิงให้ชักช้า</p>	<p>เห็นว่า ๑. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “การพิจารณาคดี” ในร่างมาตรา ๓</p> <p>๒. ขัดต่อระบบการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้ระบบไต่สวน เนื่องจากศาลต้องเป็นผู้กำหนดกระบวนการพิจารณาและการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก อีกทั้งอาจเป็นช่องทางให้คู่กรณีใช้ในการประวิงคดี และยังจะทำให้การพิจารณาวินิจฉัยคดีล่าช้าอีกด้วย ซึ่งหากการพิจารณาวินิจฉัยไม่สามารถกระทำได้อย่างยืดหยุ่นตามลักษณะคดีเพราะเหตุขัดข้องในกระบวนการพิจารณาแล้วอาจส่งผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติของชาติและผลประโยชน์ของประเทศได้</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>๔๒. ร่างมาตรา ๔๗</p> <p>มาตรา ๔๗ ในการ<u>นั่ง</u>พิจารณาคดี ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง ให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็นแล้วแต่กรณีเป็นหนังสือได้</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๔๗ ในการพิจารณาคดี ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณี พยาน หรือผู้เกี่ยวข้อง ให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็นแล้วแต่กรณีเป็นหนังสือได้</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “การพิจารณาคดี” ในร่างมาตรา ๓</p>
<p>๔๓. ร่างมาตรา ๔๘</p> <p>มาตรา ๔๘ เมื่อศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว <u>ในการวินิจฉัยคดี</u>ของศาล ตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคนจะงดออกเสียงในประเด็น<u>แห่งคดี</u>ที่วินิจฉัยมิได้</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๔๘ เมื่อศาลมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว การวินิจฉัยคดีของศาล ตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคนจะงดออกเสียงในประเด็น<u>แห่งคดี</u>มิได้</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p>
<p>๔๔. ร่างมาตรา ๔๘</p> <p>มาตรา ๔๘ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการ<u>นั่ง</u>พิจารณาคดี</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๔๘ ให้ศาลเป็นผู้บันทึกรายงานการพิจารณาคดี</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “การพิจารณาคดี” ในร่างมาตรา ๓</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p data-bbox="157 263 411 298">๔๕. ร่างมาตรา ๕๑</p> <p data-bbox="112 489 765 756">มาตรา ๕๑ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวเนื่อง</p> <p data-bbox="112 786 765 945">ให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดคำขอทุกข้อตามที่ปรากฏในคำร้อง ห้ามมิให้วินิจฉัยชี้ขาดเกินคำขอหรือนอกจากที่ปรากฏในคำร้อง</p> <p data-bbox="112 960 765 1227">ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเข้าใจในการวินิจฉัยในส่วนของตนเป็นหนังสือพร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ เมื่อการลงมติเสร็จสิ้น ให้ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะจัดทำคำวินิจฉัยตามมติของศาล</p>	<p data-bbox="853 263 1373 474">ขอสงวนเฉพาะความในวรรคสองและวรรคห้า ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ เพิ่มขึ้นใหม่ โดยความในวรรคหนึ่ง วรรคสาม และวรรคสี่ เห็นชอบตามร่างของคณะกรรมการวิสามัญฯ</p> <p data-bbox="853 725 1373 997">ความในวรรคสองขอสงวนให้ใช้ข้อความ ดังนี้ ให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาดคำขอทุกข้อตามที่ปรากฏในคำร้อง ห้ามมิให้วินิจฉัยชี้ขาดเกินคำขอหรือนอกจากที่ปรากฏในคำร้อง เว้นแต่เป็นการอธิบายหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติตามคำวินิจฉัย</p>	<p data-bbox="1462 263 2103 1345">เห็นว่า การพิจารณาวินิจฉัยคดีให้เป็นไปโดยยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย หมายถึง การพิจารณาวินิจฉัยคดีเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เป็นมูลเหตุแห่งคดีได้ด้วยความเป็นธรรมและความยุติธรรม และการพิจารณาวินิจฉัยคดีในลักษณะดังกล่าวสำหรับคดีบางประเภทที่อยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ศาลอาจต้องวินิจฉัยคดีเพื่อมีคำวินิจฉัยที่ครอบคลุมและมีผลใช้บังคับได้โดยไม่ใช้วินิจฉัยเฉพาะตามคำขอของผู้ร้องโดยเคร่งครัดเท่านั้น อาจมีความจำเป็นต้องวินิจฉัยขยายความต่อไปจากประเด็นตามคำขอ เพื่อเป็นการอธิบายกระบวนการต่อเนื่องจากผลของคำวินิจฉัยตามคำขอนั้น ซึ่งกรณีเช่นว่านี้ ไม่ได้เป็นการวินิจฉัยเกินคำขอ แต่เป็นการวินิจฉัยให้ครอบคลุมประเด็นตามคำร้อง และให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นการแก้ปัญหาอันเป็นมูลเหตุแห่งคำร้องของผู้ร้องได้ด้วยความเป็นธรรมและยุติธรรม การบัญญัติไว้โดยเคร่งครัดจนเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจแก้ไขปัญหาที่เป็นมูลเหตุแห่งคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้จะมีผลกระทบต่อประโยชน์มหาชน ทั้งนี้มีหลายกรณีที่ไม่ใช่การวินิจฉัย</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p><u>คำวินิจฉัยของศาลต้องสงวนมือชื่อของตุลาการ</u> ซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนที่วินิจฉัยต้องลงลายมือชื่อในคำวินิจฉัยนั้น ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นพิจารณาหากเห็นว่าเป็นกรณีมีเหตุจำเป็นไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้มอบหมายตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วกลักรวมไว้กับคำวินิจฉัย</p> <p>คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคน ให้ส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในสิบห้าวันนับแต่วันอ่าน</p>	<p>ความในวรรคห้าขอสงวนให้ใช้ข้อความ ดังนี้</p> <p>คำวินิจฉัยของศาลและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคน ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา</p>	<p>นอกประเด็น แต่ศาลจำเป็นต้องอธิบายประกอบเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในสภาพบังคับของคำวินิจฉัย โดยเปรียบเสมือนกับเป็นคำพิพากษาของศาลในชั้นบังคับคดีในทางแพ่ง ทั้งนี้ศาลปกครองก็ใช้หลักการดังกล่าวเช่นเดียวกันตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๒ วรรคสอง</p>
<p>๔๖. ร่างมาตรา ๕๒</p> <p>มาตรา ๕๒ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่านในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีเรื่องพิจารณาที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว</p> <p>ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีเรื่องพิจารณาที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องและให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๕๒ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่านในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว</p> <p>ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องและให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน</p>	<p>เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
การแจ้งให้มาฟังและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสองและการแจ้งตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด	การแจ้งให้มาฟังและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสองและการแจ้งตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด	
<p>๔๗. มาตรา ๕๔/๑</p> <p>มาตรา ๕๔/๑ ให้ศาลดำเนินการจัดทำร่างข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จและเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p>	<p>ขอสงวนร่างมาตรา ๕๔/๑ ให้ใช้ข้อความ ดังนี้</p> <p>มาตรา ๕๔/๑ ให้ศาลดำเนินการจัดทำร่างข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p>	<p>เห็นว่า เป็นเหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนในร่างมาตรา ๔ เนื่องจากหลักการตามร่างมาตรา ๔ ได้เปลี่ยนไปแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องให้ผ่านสภาผู้แทนราษฎร แต่เป็นเพียงการบังคับให้ศาลต้องออกข้อกำหนดและมีผลใช้บังคับเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว</p>
<p>๔๘. มาตรา ๕๕</p> <p>มาตรา ๕๕ บรรดาคดีเรื่องพิจารณาซึ่งค้างพิשרทงอยู่ในศาลก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บังคับ เว้นแต่คดีที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเป็นอย่างอื่น</p> <p>หากไม่มีบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับแก่เรื่องพิจารณาซึ่งค้าง</p>	<p>ขอสงวนให้คงตามร่างเดิมของศาล</p> <p>มาตรา ๕๕ บรรดาคดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บังคับ เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรกำหนดเป็นอย่างอื่น</p>	<p>เห็นว่า ๑. เหตุผลสืบเนื่องกับการขอสงวนคำว่า “คดี” ในร่างมาตรา ๓</p> <p>๒. วัตถุประสงค์ของการมีบทเฉพาะกาลก็เพื่อให้มีความเชื่อมต่อระหว่างการใช้บังคับกฎหมายฉบับเดิมกับกฎหมายฉบับใหม่ ซึ่งร่างมาตรา ๕๕ ที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ แม้จะบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่คดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้</p>

ร่างที่คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว	ร่างที่ผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญขอสงวน	เหตุผลประกอบโดยสรุป
<p>อยู่ในศาลตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้ข้อกำหนดเดิมของศาล บังคับแก่เรื่องพิชารณานั้น</p>		<p>ใช้บังคับก็ตาม แต่ก็ให้ดุลพินิจแก่ศาลว่า หากเห็นสมควร จะกำหนดเป็นอย่างอื่นก็ได้ ซึ่งหมายความว่า ศาลอาจ กำหนดให้ยังคงใช้ข้อกำหนดเดิมของศาลรัฐธรรมนูญกับ คดีที่ค้างพิจารณาอยู่ก็ได้ หรืออาจจะใช้พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ <u>โดยนำมาปรับใช้กับคดีดังกล่าว</u> ก็ได้ ซึ่งร่างมาตรา ๕๕ ของศาลรัฐธรรมนูญ จะมีความ ยืดหยุ่นกว่าร่างของกรรมาธิการวิสามัญฯ ซึ่งเป็นการ กำหนดเคร่งครัดว่า หากไม่มีบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ใช้บังคับแก่คดีซึ่งค้างการพิจารณา ให้ใช้ข้อกำหนดเดิมของศาลบังคับ</p>

